

ВІДГУК

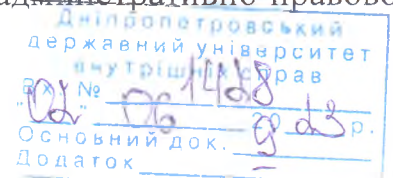
офіційного опонента – кандидата юридичних наук Яромія Івана Васильовича на дисертацію Калюжного Андрія Петровича на тему «Адміністративно-правове регулювання перевезень залізничним транспортом в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Залізничний транспорт України є основним перевізником держави, одним з ключових факторів забезпечення її економічного росту, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та якості життя населення. Стратегічною галуззю він є не лише завдяки вагомим кількісним і фінансово-економічним показникам у масштабах держави, але і тому, що забезпечує економічні і соціально-культурні зв'язки в суспільстві, чим стимулює його подальший розвиток.

Попри те, що залізничний транспорт був і продовжує знаходитися на вістрі науково-технічного прогресу, проблема забезпечення ефективності функціонування усіх складових виробничо-технологічний комплекс підприємств залізничного транспорту не лише не зменшується, а й набуває все більшої соціальної гостроти. Це зумовлено й тим, що залізничний транспорт є одним із найбільш уразливих транспортних засобів і може становити значну загрозу для населення. Порушення правил безпеки залізничних перевезень здатні призвести до значних людських втрат, руйнувань, завдати шкоди життєво важливим, стратегічним або особливо небезпечним об'єктам, дезорганізувати їх роботу, викликати паніку серед населення, завдати матеріальних збитків тощо.

З огляду на адаптацію вітчизняного законодавства до європейських стандартів, потребує подальшого удосконалення й законодавче забезпечення діяльності залізничного транспорту.

Попри всі позитиви, наявна система адміністративно-правового

регулювання залізничних перевезень в Україні не відповідає нагальним викликам суспільства щодо розвитку економіки країни, яка нині гальмується багатьма причинами. Зокрема, деструктивними чинниками, що гальмують наразі розвиток досліджуваної галузі є: відсутність чітких важелів адаптованості українського «залізничного» законодавства до міжнародних вимог та правил ЄС; неефективна система публічного адміністрування галузі, що не дає змоги впровадити ринкову бізнес-модель її функціонування; відсутність правових засад формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на залізничному транспорті та їхньої реалізації в Україні; відсутність чіткої політики розвитку залізничної інфраструктури; високий ступінь зносу і прогресуюче старіння основних фондів галузі; нестача інвестиційних ресурсів тощо. З одного боку, це зумовлено незначною увагою державних інституцій до проблем розвитку зазначеної галузі та, виходячи з цього, об'єктивною залежністю громадян від них. З іншого – має місце низка проблем, що негативно впливають на якість та безпечність залізничних перевезень, захист прав споживачів відповідних послуг, безпечне навколишнє середовище тощо. На жаль, попри всю нагальність цієї потреби, питання використання наявного інструментарію адміністративно-правових засобів у забезпеченні ефективного розвитку залізничної галузі залишаються поза увагою вітчизняних правників.

В контексті вищевикладеного, слід підтримати актуальність рецензованої дисертаційної роботи, спрямованої на теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що полягає у розробленні на підставі аналізу чинного законодавства концептуального підходу до вирішення проблеми адміністративно-правового забезпечення якості, надійності, безпечності та комфортності залізничних перевезень в Україні, за вирішення якого дисертант претендує на присвоєння йому наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлений, передусім, раціональною та логічною узгодженою структурою дисертаційного

дослідження. Його зміст складається зі вступу, 3 розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Змістовність та достовірність результатів роботи забезпечується посиланнями дисертанта на авторитетні джерела, відомі наукові дослідження, праці провідних науковців, широким застосуванням національної джерельної бази.

Автор послідовно, системно і конструктивно проаналізував важливі теоретичні питання, що розкривають зміст теми дослідження, відзначив історичне і методологічне значення широкого спектру поглядів учених-правознавців щодо правового регулювання змісту та еволюції відносин в сфері правового забезпечення функціонування залізничного транспорту в Україні в цілому, та нормування в цій сфері зокрема. З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій обумовлюється вірно обраним методологічним підходом до проведення дослідження, об'ємним та всебічним використанням наукового матеріалу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в межах єдиної комплексної монографічної роботи дисертантом на підставі теоретичної літератури, а також вітчизняного адміністративного законодавства здійснено дослідження змісту та сутності адміністративно-правового забезпечення функціонування залізничного транспорту в Україні, виявлення проблем, що виникають при регулюванні відповідних суспільних відносин, формулювання теоретичних положень і пропозицій з урахуванням норм європейського та міжнародного права, спрямованих на вдосконалення їх нормативного регулювання та уніфікацію практики його застосування.

Зазначена робота є логічним продовженням цілого ряду досліджень в сфері адміністративно-правового забезпечення функціонування залізничного транспорту в Україні, але при цьому присвячена розгляду раніше не досліджуваних питань, системному аналізу масиву адміністративного законодавства з метою поглиблення теоретичних знань та підходів у згаданій сфері, вирішує актуальне наукове завдання, займаючи самостійне місце серед

наукових робіт з адміністративного права.

Дисертантом висловлено низку слушних рекомендацій, які відзначаються новизною щодо періодизації розвитку публічного адміністрування сферою функціонування залізничного транспорту, стану, тенденцій і перспектив наукових досліджень проблем ефективного функціонування цієї галузі.

Отже, з повним правом можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому вирішенні наукового завдання. Дисертаційна робота має завершену форму, логічно послідовна, виконана творчо і грамотно. Це і дозволило дослідити необхідні питання й сформулювати цінні для теорії та практики адміністративного права.

Окремо слід відмітити прискіпливий та виважений підхід дисертанта до вивчення теоретичних джерел, детальний аналіз кожного наукового поняття та терміну з огляду на різні позиції, формування власних висновків та позицій, що свідчить про комплексний науковий підхід до досліджуваних явищ.

Можна визнати позитивним те, що А.П. Калюжним прискіпливо досліджено різноманітні наукові та нормативні джерела із зазначеного питання. Він переконливо демонструє аналітичний стиль мислення, здібність робити самостійні висновки, критично оцінювати досягнуте в науці, узагальнювати різні підходи до теоретично складних питань, що розглядаються в дисертації.

Будова дисертаційного дослідження дає підстави вважати, що Калюжний А.П. сумлінно поставився до дослідження обраної проблеми, виклавши матеріал за принципом: від загального до конкретного, від цілого до частини. Достовірність одержаних у дисертації висновків переконливо демонструється шляхом усебічного аналізу широкого спектру нормативних та доктринальних, вітчизняних та зарубіжних джерел, монографій та статей (209 найменувань).

Мета і задачі роботи, сформульовані дисертантом, забезпечили розгляд й аналіз питань періодизації розвитку публічного адміністрування сферою функціонування залізничного транспорту, враховуючи особливості його здійснення не лише в Україні, а й за її межами. У цьому зв'язку були розроблені, обґрунтовані та апробовані практичні пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення чинного «залізничного» законодавства. Останні, окрім того, що поглиблюють теоретичні знання у галузі адміністративного права, ще й можуть бути використані під час кодифікації вказаного законодавства.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Для вирішення поставлених задач використано такі методи пізнання: метод сходження від абстрактного до конкретного, системно-структурний та формально-логічний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, історико-правовий, метод прогнозування тощо.

Не можна не погодитись із висновками дисертанта про необхідність вироблення оптимальної інституційної системи адміністративно-правового забезпечення залізничних перевезень, нагальна потреба в якій ставить на порядок денний питання не лише створення інтегрованої до світового господарства високотехнологічної транспортної системи країни (у тому числі із урахуванням потенційних можливостей залізничного транспорту), але й інституціональних основ її реалізації, де провідну роль відіграють суб'єкти публічного адміністрування на чолі із державою, яка є основним регулятором всіх ланок процесу перевезень пасажирів і вантажів, надання населенню якісних, доступних і безпечних транспортних послуг.

Заслужують на підтримку висновки дисертанта щодо доцільності вироблення нової редакції Статуту залізниць України; затвердження Правил рівноправного доступу до інфраструктури залізничного транспорту загального користування; прийняття нової редакції Закону України «Про залізничний транспорт»; вироблення та схвалення Стратегії відновлення та розвитку потенціалу залізничного транспорту України..

Робота містить й інші позитивні висновки, відображені в дисертації та авторефераті, серед яких зокрема: удосконалено визначення поняття та теоретичні засади адміністративно-правового регулювання перевезень залізничним транспортом, серед яких: принципи, мету та його завдання; удосконалено наукові підходи до визначення системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення залізничного транспорту; удосконалено наукові підходи та результати правозастосовної практики щодо вироблення оптимальної моделі управління залізничними перевезеннями, що передбачатиме реструктуризацію АТ «УЗ» відповідно до законодавства ЄС в частині виокремлення функцій управління інфраструктурою та здійснення перевезень; наукові підходи щодо з'ясування сутності та значення принципів ефективного управління залізничним транспортом при його включенні до світової мережі міжнародних транспортних коридорів, як мають знайти своє нормативне закріплення у чинному законодавстві, зокрема запропоновано доповнити Закон України «Про залізничний транспорт» статтею 4-1 «Принципи державного регулювання залізничним транспортом».

Про актуальність теми дослідження свідчить також її відповідність пріоритетним напрямкам наукових досліджень відповідно до положень Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21 та плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390). Дисертацію виконано відповідно до Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р., Державної цільової програми реформування залізничного транспорту на 2010–2019 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2009 р. № 1390.

Є усі підстави вважати, що дисертаційна робота є одним з перших,

досить успішних кроків, спрямованих на заповнення існуючих прогалин у національних наукових дослідженнях, присвячених розв'язанню актуальних проблем адміністративно-правового регулювання перевезень залізничним транспортом в Україні.

Таким чином, винесені на захист положення та висновки є певним особистим внеском дисертанта у розвиток науки адміністративного права і становлять наукову новизну.

Однак, як і при дослідженні будь-якої достатньо складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеній дисертації міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і зв'язно, насамперед, напрямками подальшої розробки даної проблеми. В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, слід вказати і на певні його дискусійні моменти, зокрема:

1. Визначаючи принципи регулювання залізничних перевезень, автору доцільно було б додатково обґрунтувати їх, оскільки кожен окремий запропонований принцип має аж занадто багато оціночних понять.

2. Розділ 2 дисертаційного дослідження має назву «Механізм адміністративно-правового регулювання перевезень залізничним транспортом в Україні», але жоден підрозділ зазначеного розділу та роботи в цілому не присвячений визначенню поняття і елементів такого механізму. Зазначена обставина ускладнює розуміння про сутність відповідного механізму, а також обґрунтування авторської позиції щодо його складових.

3. Зміст дисертаційного дослідження та автореферату не дозволяє повною мірою зробити висновок про доцільність і можливість запозичення досвіду конкретної країни щодо адміністративно-правового регулювання залізничних перевезень в Україні за новими стандартами. Відтак не є незрозумілим, саме досвід якої держави запозичується Україною. Замість цього, автор доволі фрагментарно звертається до позитивних надбань тих чи інших держав з окремих питань національної транспортної політики України в залізничній сфері. Вказаний підхід автора потребує уточнення та додаткового

обґрунтування.

4. Вказуючи у підрозділі 2.3 дисертації на відсутність цілісного нормативного підґрунтя організації та здійснення контрольно-наглядових заходів під час функціонування залізничного транспорту та пропонуючи відповідно до цього прийняття Положення про публічний контроль за додержанням законодавства на залізничному транспорті, авторові доцільно було б конкретизувати структуру та зміст пропонованого нормативно-правового акту.

5. Цілком зрозуміло, що дисертаційна робота присвячена дослідженню особливостей адміністративно-правового регулювання залізничних перевезень. Натомість, враховуючи навіть це, уявляється, що дисертація дещо перевантажена детальним розглядом таких суто теоретичних питань, як «державне регулювання», «адміністративно-правове регулювання», «публічне адміністрування» тощо.

Втім вказані зауваження підтверджують складність та багатоаспектність теми обраної для дисертаційного дослідження, є елементом наукової дискусії або мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, теоретичне і практичне значення отриманих в ній результатів та не знижують в цілому високий науковий рівень дисертації.

Наукове та практичне значення роботи полягає у тому, що сформульовані у дисертаційному дослідженні теоретичні положення, висновки та пропозиції орієнтовані на вирішення конкретних завдань, що ставляться практикою, а також потребами подальшого розвитку залізничної галузі. Крім того, результати дисертаційного дослідження можуть бути впровадженні як у нормотворчу діяльність, так і у навчальний процес.

Повнота викладення матеріалів в публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, що сформульовані у дисертації, відповідно до вимог до такого типу робіт, достатньо повно викладені в

авторефераті та відображені в опублікованих працях дисертанта, дають можливість науковій спільноті оцінити здобутки дисертанта та сформулювати уявлення про хід та розвиток наукової думки, їх оригінальність, новизну та індивідуальність.

Основний зміст автореферату точно відповідає дисертації, дає повне та переконливе уявлення про наукову цінність і значущість дисертації та виконану роботу.

Дисертація *Калюжного Андрія Петровича на тему «Адміністративно-правове регулювання перевезень залізничним транспортом в Україні»* є самостійною, завершеною кваліфікаційною працею у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить науково обґрунтовані теоретичні результати, наукові положення із відповідним рівнем новизни і цінності для теорії адміністративного, а також для суміжних галузей права, практики застосування законодавства в цій сфері, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок дисертанта в науку. Зазначена робота подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук та відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, виконана згідно з вимогами МОН України, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

Начальник оперативного відділу

територіального управління

Державного бюро розслідувань у м. Львові

кандидат юридичних наук

І. В. Яромій